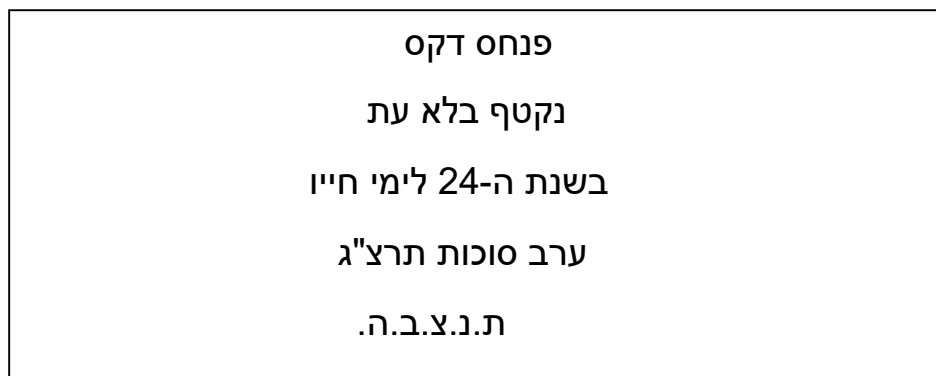

מי אתה פנחס דקס ?

תשמעו סיפור,

לפני כחודשיים פנה אלי שאול נחמקין ובפיו בקשה לאתר קורותיו של בחור צעיר בשם פנחס דקס שנפטר, כך הוא מספר, בגיל 24 בשנת 1933 ולא ידוע היכן נעלם והיכן נקבר. "שמעת עליו"? שואל השאול.

ובכן, ללא מורא ופחד התחלתי בחקירותי את האיש הנעלם. מיד מצאתי – לא נעלם ולא נעליים. בבית העלמין שלנו אכן יש מצבת אבן פשוטה לבנה של אחד בשם:

אז מי אתה פנחס דקס? מי מכיר אותך? ומדוע נקברת בבית העלמין שלנו בנהלל? איך נקטפת בטרם עת? כל כך צעיר?!

ובכן, ראשית לכל שאלתי ותחקרתי את שלושת חברינו בני ה-90+ כאן בנהלל, אבל אף אחד לא הכיר ולא ידע מיהו הפנחס דקס הזה, מדוע נקבר בנהלל ובאילו נסיבות. המסתורין סביב האיש הזה נארג כקורי עכביש, הפנה את תשומת ליבי עוד יותר ומשך אותי לפתור את התעלומה.

פניתי לחברי הטוב "מר גוגול" ובן דודו "מי הריטג" וכמובן אלה הפנו אותי באותיות מאירות עיניים לקיבוץ חולדה, שם מסתבר שהה החבר פנחס יקירנו. בטלפון לקיבוץ חולדה הסברתי בקשתי ומיד המזכירה החביבה הפנתה אותי לאחד החברים הוותיקים שבשיחה איתו מסר לי את הפרטים הבאים: "ודאי שאני יודע מיהו פנחס דקס היקר" הוא אומר "פנחס היה בגרעין גורדוניה בחולדה. "פנחס" הוא ממשיך, "לא מצא מנוח לנפשו ויצא לטיול במרחבי הארץ. ב-1933 בטיולו הגיע לכפר החורש, ושם, בעת אימון צבאי חשאי בנשק נהרג מפליטת כדור".

"איך נהרג" אני שואל והוא בשלו: "פליטת כדור". זהו. "הוא מוכר בחולדה כחלל הראשון מבין חברינו שנהרגו בפעולות איבה ומלחמות" הוא מוסיף. "זה מה שאני יודע".

טוב, לי זה לא מספיק. אני צריך לדעת יותר. אם נהרג בעת אימון צבאי בנשק הרי היה חבר ב"הגנה", ואני פונה לדף "יזכור" של אגף ההנצחה של משרד הביטחון. כאן אני מגלה את דמות האדם מאחורי השם והתמונה.

פנחס נולד ב-2.2.1919 בעיירה ראוה רוסקה בגאליציה. למד עברית בבית ספר "תרבות", בנעוריו ספג חינוך ציוני ומסורתי. היה צמא-דעת, קרא הרבה ספרים ורכש השכלה רחבה. היה בין מייסדי תנועת הנוער הציוני "גורדוניה". עלה ארצה בשנת 1929 ובמסגרת התנועה הצטרף לחבריו בתנועה בחדרה, שם חלה בקדחת ונחלש מאוד. הוא עבר לקבוצת חולדה והתמסר לעבודת האדמה. היה חורש בשדות ופעיל חברתית ותרבותית במשק. בקבוצה נודע בהשקפותיו הנחרצות לגבי אורח חיים קיבוצי. לימים הצטרף לארגון "ההגנה" והשתתף באימוני ירי.

ביום ט' תשרי תרצ"ג, 29.9.1933, בעת אימון בנשק, נפגע פנחס בשגגה ונהרג. הוא הניח הורים, שבע אחיות ואח – יצחק, שהיה חבר בקבוצת שילר ונפטר לא מזמן בגיל 104.

"מקום מנוחתו" כך כתוב באתר יזכור "בית עלמין אזרחי לא ידוע" סוף ציטוט. "ידוע גם ידוע!" אני אומר לעצמי ושולח מכתב לטלי, מנהלת מחוז צפון של אגף ההנצחה במשרד הביטחון. "הוא נקבר בחשאי בבית העלמין שלנו בנהלל" אני מודיע לה, "ועד היום לא פקדו אותו נציגי משרד הביטחון, בערב יום הזיכרון, לא הניחו נר זיכרון, לא סרטים שחורים ולא זר".

טלי מודה לי ולאחר ששלחתי אליה את צילום המצבה היא מבטיחה שהעניין יתוקן ביום הזיכרון הבא.

אוקי, אני חושב לעצמי, "בכל זאת מה עשה פנחס בכפר החורש ומי ירה בו? ומדוע נקבר בנהלל ולא בקיבוץ?" ובכן, בהמשך לחפירות שלי אני מתקשר לאחיין של פנחס, בחור בן 84, בשם דן אמיתי שגר בראשון לציון.

בשיחה לבבית איתו הוא אומר לי שידוע לו שפנחס נקבר בנהלל כי אימו, פסיה, אחותו של פנחס, היתה בכפר החורש יחד איתו והוא כילד היה עולה מדי פעם לקברו של הדוד בבית העלמין בנהלל.

הוא גם זוכר שהוא יחד עם אימו פונו מכפר החורש במלחמת השחרור ושהו מספר

חודשים בבית הספר החקלאי בנהלל. פסיה, אחותו של פנחס, נחקרה ע"י המשטרה הבריטית אחרי התקרית והעידה עדות שקר שפנחס "איבד עצמו לדעת", הכל כדי שהבריטים לא ידעו שאנשי ההגנה מתאמנים בנשק בכפר החורש. שנים רבות שמרה פסיה בסוד גדול מפניו של בנה דן את האמת איך פנחס נהרג ומי הרג אותו. כל זאת כי הבטיחה להוריה שתשמור על פנחס בארץ, והיא כשלה.

לפני כמה שנים דן גילה את האמת שחברו הטוב של פנחס, בחור בשם שמריה (שמרל) לקח את פנחס לשמירה בלילה והוא שירה והרג אותו בשגגה. לאחר "התקרית", דעתו של שמרל נשתבשה עליו והיגר לקנדה.

פנחס נקבר בהסתר בנהלל מכיוון שב-1933 לא היה בית עלמין בכפר החורש, והישוב העברי הקרוב ביותר היה מושב נהלל. וזאת הסיבה שאף אחד בנהלל לא מכיר ולא יודע מי האיש השוכן לבטח ולנצח מתחת למצבת האבן הפשוטה, שתי שורות מתחת לחלקה הצבאית.

בינתיים יצרתי קשר עם מרב, בתו של דן האחיין, ששמחה לשמוע שמצאתי לה ולאביה קרובת משפחה נוספת בארץ שהם לא הכירו ולא ידעו על קיומה. הנה-זה שכרי.

עכשיו פנחס דקס ימשיך לנוח מנוחת עולמים בבית העלמין שלנו וגם אנו נכבד את זיכרו ביום הזיכרון כאחד החללים הקבורים כאן.

זהו – זה הספור

להתראות

עפר אבירן